

titudo, definit opinio. Secundò allegat, quod omittens legem, seu censuratus de omissione legis, est quasi reus; sed reo, vt iam explicatum est, fauet opinio minus probabilis, vt non iudicetur fractor legis: ergò omittens ex opinione probabili, non iudicatur fractor legis. Hæc sunt præcipua pro voluntate.

1086. Opponitur lex, & allegat pro se primo: nam eo ipso, quod opinio probabilior de eo, quod voluntas obligatur, quia tali circumstantia, ad legem implendam, sit pro lege fortius, ius fundat in lege, vt adimpleatur lex: nam opinio fundat, seu declarat ius, quod lex habet: ergò si hæc probabilior est, validiorem habet pro se rationem: ac proinde ius fortius, vt pro ea sententia profertur. Secundò allegat: nam opinio pro se stans, probat, seu intendit probare legem, etiam pro casu controversiæ esse sufficienter promulgatam, seu certè promulgatam: ergò si hoc est probabilius, probabilis erit, intellectum non laborare in vincibili ignorantia. Sic nunc præcipuum fundamentum opinionis benignæ, vt suum fundet fortius ius, est ignorantia in vincibili certitudinis legis; sed probabilis, vt à contraria parte in puncto controversiæ supponi debet, est, quod intellectus non laborat in vincibili ignorantia de certitudine legis: ergò non opinio contraria, sed nostra fundat, vel tribuit fortius ius; & hoc ius fortioribus rationibus, &

fundamentis falcitur, vt pro ipsa iudicium, seu sententia detur.

Hæc sunt allegata, pro vtraque parte; sed quia lex in suo allegato insurgit contra libertatem, & istius fundamenta deicere conatur, cogitur ad ea respondere, vt clarius eorum efficacia appareat. Ad primum ergò legis allegatum respondet libertas: Distinguendo maiorem, si probabilior opinio non tollat effectum ius præbentem alteri, negatur: si tollat, conceditur. Vel alio modo: si in altera parte, nimirum, libertate causet substantialiter eundem effectum, seu ius, minus probabilis opinio, ac causeret probabilior, negatur. Si non causeret, conceditur.

Explicantur distinctiones. Effectus, quem causet opinio probabilis pro libertate voluntatis præbens illi ius, vt pro se stet ad faciendum quod voluerit, est ignorantia in vincibili in intellectu de certitudine legis; sed opinio, siue probabilior, siue benigna causet in intellectu ignorantiam in vincibilem certitudinis legis: ergò opinio probabilis, siue probabilior, siue benigna causet pro voluntate idem ius ad faciendum quod voluerit. Nam eo ipso, quod libertas habeat opinionem probabilem, non potest opinio probabilior ex toto tollere dubitationem de certitudine legis: cum sola certitudo legis destruens omnem opinionem contrariam auferat dubitationem certitudinis legis; sed quotiescumque detur du-

bi-

bitatio certitudinis legis, non obligat lex: ergò eo ipso, quod libertas habeat opinionem probabilem pro se, non obligat illi lex: nam habet intellectus illa dirigens in vincibilem ignorantiam de certitudine legis. Vt in sequenti solutione ad secundam allegationem clarius patebit.

1088. Ad secundam allegationem pro lege respondeo: concedendo, seu admittendo antecedens, & consequentiam, & ad sequentem argumentationem concedo maiorem, & nego minorem: nam licet in consideratione directa opinionis pro lege, & opinionis pro libertate, sit probabilior opinio asserens, obligare legem: attamen facta reflexione ad effectum ab vtraque opinione causatum, probabilis est, ne dicam certum, dari in intellectu in vincibilem ignorantiam, ex qua oritur in voluntate possessio suæ libertatis; cum enim ex opinione non auferatur dubium de certitudine legis, non potest intellectus esse certus de lege; sed sic est, quod requiritur certitudo legis, & non sufficit probabilitas, seu dubium certitudinis legis, vt obliget illi: ergò non sufficit dubium de certitudine legis, vt obliget lex. Vnde aliud est probabilitas de iure, quod opinio fundat, saltem probabilitas opinionum pro lege, & pro libertate inter se collatarum. Et cum opinio pro libertate idem ius substantiale causet, siue sit æque, siue minus, siue magis probabilis, nam in quacumque harum

manet sub dubio: quomodo cum dubio certitudinis legis erit obligata ad legem. Cum in intellectu sit ignorantia in vincibilis certitudinis legis, & vt vno concludam verbo, est idem, ac dicere, quod vt lex pro se ius fundet ad obligandum, non sufficit illi opinio, sed requirit certitudinem.

1089. Vnde habes, quod bene perpena illa duo principia; in vincibilis ignorantia certitudinis legis, & possessio libertatis, quæ ex ignorantia oritur, fundant ius securum ad præcise sequendam opinionem, etiam minus probabilem (dummodo non tenuis probabilitatis) alias quot scrupulis, & anxietatibus plures timidæ resolutionis auerentur; cum si securiorem non sequantur opinionem, ferè omnes aditus illis procluderentur; cum difficillimum sit iudicare, quas probabiliores sint pro libertate opiniones? Et qui opinionem speculatur, & illi placet, illam probabiliorē iudicat; & quilibet probabiliorē suam reputat opinionem. Et quamvis reflexionem inter opiniones faciat Theologus, seu Theologizans, si vni illarum, ratione illi plus arridente, adheret (& quid dicam, si passione, vel intellectus duritie, aut tenacitate ducitur?) pro illa, vt probabiliorē in consiliando, suffragium præbebit.

1090. Excipi (vt supra dixi) debent opiniones versantes circa valorem rei, vel effectum periculosum proximo: nam tunc opiniones minus tutæ, etiam si probabili-

lio-

cus, cap. 14. num. 24. quæ quidem verba simul sumpta, sunt hæc: *Hic est sanguis meus, qui pro vobis, & pro multis effundetur; sed Christus Dominus non ait: Pro omnibus: ergò iuxta hunc textum in hac parte ita præcipuum, videtur, non pro omnibus mori.*

Respondeo 1. Quod hoc argumentum est negativum; & ita nihil probat: Cum expressi dentur alii textus, vt relatum est numer. 1093.

Respondeo 2. Quod licet pro omnibus sit effusus Christi sanguis quoad sufficientiam: tamen quoad efficaciam, solum pro electis, seu prædestinatis effusus fuit: nam Christus posuit sufficientiam, & Spiritus Sanctus dat efficaciam, media perseverantia finali in gratia; & de hac 2. loquitur Christus hic, ait Lira.

Respondeo 3. Quod Ly, pro multis, idem est, ac pro omnibus, vnde Menochius apud Bibliam maximam ita explicat: *Pro multis, id est, pro omnibus, qui multi sunt.*

QUINTA PROPOSITIO.

PAGANI, IUDÆI, HÆRETICI, alique huius generis, nullum omninò accipiunt à Iesu Christo influxum, adeòque hinc rectè inferes in illis esse voluntatem nudam, & inermem, sine omni gratia sufficienti. Damnata.

EXPLANATIO.

1094 **S**upponendum primo, quod Infideles, vt eliciant aliquos virtutum mora-

lium purè naturalium actus, non indigent hac sufficienti gratia per Christum, id est, supernaturali, sed sufficiunt illis auxilia iuxta exigentiam naturæ, vt communis fert sententia, iuxta illud Paul. ad Roman. 2. *Gentes, quæ legem non habent, naturalitèr, ea quæ legis sunt faciunt; de quo dicam à numer. 1119. vide Salmantic. tom. 5. de gratia, tractat. 14. disput. 2. dub. 2. à num. 24.*

1095 2. Supponendum, quod præcipua ad intentum gratiæ supernaturalis divisio est in habitualem & actualè. Habitua est gratia sanctificans, & gratum Deo faciens, Dei Filium, & hæredem gloriæ. Actualis multipliciter dividitur; celebrior autem divisio est in efficacem, & sufficientem. Efficax est, qua posita, infallibilitèr sequetur actus; sufficiens verò, quæ dat posse ad actus supernaturales; & requiritur præcipuè in peccatoribus, gratia habituali, & virtutibus infusis carentibus; effi plures Theologi, etiam pro iustis ad actum supernaturalem requirunt eam; vide Gonet, disput. 4. de volunt. Dei, artic. 5. num. 153. & Salmant. tom. 5. tract. 14. q. 109. disput. 3. dub. 10. §. 2. & 3.

Quæ quidem auxilia sufficientia, physica, intrinseca, consistunt in quadam motione fluida, tam in intellectu illum elevante, respectu primæ operationis, quam etiam in voluntate, pro quo vide Salmant. tom. 5. de grat. tract. 14. disput. 5. dub. 3. num. 50. & dub. 4. num. 20.

1096 3. Supponendum, hæc auxilia alia esse sufficientia remotè, alia sufficientia proximè; ista habent vim immediatam ad actus perfectiores, quibus homo ad iustificationem disponitur: illa sunt principium immediatum operum supernaturalium imperfectorum, quos si homo eliciat, disponitur ad vltiora auxilia accipienda. Et supponimus, quod proximè sufficientia, non omnes recipiunt, quia non omnes habent explicitam mysteriorum fidei propositionem ad credendum, vt ait Div. Thom. 2. 2. quæst. 10. artic. 1. & tradunt Salmant. disp. 6. num. 41. & 59. & huiusmodi sunt Infideles negativè, de quibus vide num. 1119.

1097 4. Supponendum, quod auxilium dupliciter dici potest sufficiens, adæquatè, & inadæquatè; sumptum adæquatè, dicit omnia comprincipia, nempe & virtutem physicam elevativam potentia, de qua dixi num. 1079. in fine, & auxilium, quasi morale, consistens in obiecti propositione: inadæquatè verò sumptum, alterum eorum tantum importat. Et certum est, non omnes Infideles accipere adæquatum auxilium sufficiens, vt dixi num. præced.

1098 5. Supponendum, quod etiam in opinione asserente dari in omnibus, & singulis hominibus adultis auxilia sufficientia, non est ita intelligendum, quod omnibus momentis, & temporibus eis præbeantur, sed per respectum ad occasiones, in quibus vrget necessitas Divini auxilii; & cum hoc

etiam componitur, quod peccatoribus obduratis rarius, quam aliis peccatoribus, hæc auxilia de facto dentur, & ipsi accipiant; ita Salmantic. disp. 6. n. 102. & 103. & à num. 104.

1100 6. Supponendum, quod verbum *dare* dupliciter vsurpatur, vno modo prout est idem ac *offerre*, alio modo prout idem importat, ac re ipsa *conferre*, & est correlativum *ad recipere*.

1101 7. Supponendum, quod Pagani intelliguntur, qui fidem nullo modo receperunt: Iudæi, qui illam solum in figura habuerunt: Hæretici autem, qui medio Baptismo fidem in re susceperunt, & aliquam, vel aliquas illius veritates cum pertinacia negant, qui eo ipso absolute Theologica fide carent.

1102 Sentiendum ergò est, quod Pagani, Iudæi, Hæretici, & alii huius generis, aliquem ex meritis Christi influxum aliquo modo accipiunt, & non esse eorum voluntatem inermem, sed aliqua gratia sufficienti muniri: quia ita declarat Alexand.

Probat 1. Scripturæ testimoniis, tum actorum 7. vbi Iudæis per Stephanum dicitur: *Vos semper Spiritui Sancto resistitis; vbi non solum intelligi debet de Spiritu Sancto exterius per Prophetas admonente, sed etiam interius per gratiam vocante, ait D. Thom. lect. 5. in epist. ad Thesalon. cap. 5.*

Tum in Proverbiis: *Vocavi, & non venistis. Tum ex Psalm. 94. Hodie, si vocem eius audieritis, nolite*

liores sequendae non sunt; eo quod in eo casu non possidet libertas, sed lex superior, quae interponitur, v. g. reverentia Sacramentorum in eorum administratione: de quo supra in explanatione 1. propositionis ab Innocent. XI. damnatae, vel charitas proximi in applicatione medicinae periculosa, aut iactione sagittae sub dubio, an sit homo, aut fera, in quam iacienda est, etiam si probabilius sit, quod est fera: nam charitas clare praecipit non esse faciendum, quod praesertim periculum damni proximi: praeterquam quod in his casibus difficile est, non dari dubium practicum, an damnetur ex illa actione proximus? Sed in dubio practico tutior pars, ut omnes docent, est eligenda; ergo in his casibus tutior pars est eligenda. Et nec probabilior minus tuta sequenda est. Dixi sequendae non sunt: nam si opinio est de valore actus, etiam ad praxim redacta est; valor actus favendus est, opinione probabilis pro eo data.

Ceterum in casu nostrae controversiae attenditur solum ad licitam practicae operationis iuxta regulam, vel regulas illius, quae sunt lex, & conscientia; & lex conscientiam dirigit, & conscientia legi conformatur, dum est certa lex. Alias non obligat: & cum ut iam dictum est, non est certa lex, dum opinio, vel dubium de lege est: in eo casu conscientia non tenetur conformari legi: dummodo non superveniat alia lex

charitatis, scilicet, aut reverentiae Sacramentorum, vetans pro tali casu, utpote periculoso, opinione probabilis vi.

1091 Nec refert, si cum N. Iunior, num. 769. cum num. 780. dicatur, quod in nostro casu est periculum transgrediendi legem: & certe (ait) negare potest nemo, stare legem naturalem, atque Divino iure stabilitam declinandi periculum peccandi, ubicumque inveniatur iuxta illud Eccles. 3. *Qui amat periculum, peribit in illos* sed eo ipso, quod sit dubium de aliqua lege, an extendatur ad hunc, vel illum casum, datur huiusmodi periculum: ergo licet per illam specialem legem, non limitaretur libertas humana, & eius possessio moralis, limitatur tamen per legem universalem.

1092 Respondeo concedendo maiorem, & distinguendo minorem. Si dubium est speculativum, nego minorem. Si dubium est practicum, concedo minorem. Itaque equivocatio, seu fallacia illius minoris consistit in eo, quod confundit dubium speculativum opinionis, cum dubio practico ad operandum ex ea. Vel ut melius dicam, facit dubium practicum, quod tantum est speculativum. Unde distinguere debemus inter utrumque in opinionibus. Dum ergo versantur opiniones, an hoc sit licitum, v. g. an sexagenarii obligentur ieiunio Ecclesiae? Et una negat, altera affirmat. Totum hoc dubium speculativum est, & dubium manet; nam est alia

QUARTA PROPOSITIO.

DEDIT SEMETIPSUM oblationem Deo, non pro solis electis, sed pro omnibus, & solis fidelibus. Damnata.

EXPLANATIO.

1092 **S**entiendum est, quod Christus dedit semetipsum, non solum pro electis, nec solum pro omnibus, & solis fidelibus; quia est propositio de fide, ut constat ex illo Ioann. epist. 1. cap. 2. *Quod ipse est propitiatio pro peccatis nostris, non pro nostris tantum, sed etiam pro totius mundi.* Et ex illo Paul. ad Corinth. 5. *Pro omnibus mortuus est Christus.* Et ex illo ad Roman. 8. *Proprio filio suo non percipit, sed pro nobis omnibus tradidit illum.* Et ita declarat Trident. sess. 6. cap. 3.

Unde sequitur, quod propositio damnata est haeretica, cum opponatur immediatè, & directè propositioni de fide, iuxta dicta in advertentiis, num. 1029. & iam erat haec propositio damnata ab Innocent. X. quia fuit 5. Cornelii Iansenii.

1093 Dices, inter verba, quibus Christus suum pretiosissimum Sanguinem consecravit, ponuntur haec: *Hic est sanguis meus, qui pro vobis fundetur;* ut tradit Lucas, cap. 22. num. 20. & ex Matth. ita habes cap. 26. num. 28. *Qui pro multis fundetur.* Idem ponit Mar-

alia neget; est tamen cum formidine alterius partis. At verò cum hac benigna opinio ad practicam deduci vult: reflectitur discursus, ad minus implicitè, sub hac forma. Eo ipso, quod lex ista sit dubia, pro isto casu, mihi non obligat ex ignorantia invincibili certitudinis legis, & possessione libertatis ex illa orta; sed dum lex non obligat, possum eam licitè ommittere: ergo pro isto casu, id est, hic, & nunc, licitum est eam ommittere: ecce in hac consequentia dictamen practicum conscientiae: in quo nullum est dubium, & consequenter nullum periculum, sed licitè practitari potest; & sic ille amat periculum, qui ad hic, & nunc operandi, vel omittendi dubitans, an rectè agat. Aggreditur, vel omittit, quod est dubium practicum, seu negativum, & de hoc verificatur axioma illud: *In dubio tutior pars est eligenda.*

Brevius ille discursus practicus, ut supra dixi, fieri potest, supposita ignorantia invincibili, & possessione libertatis, hoc modo: Licitum est mihi opinionem probabilem sequi: sed ista est opinio probabilis: ergo licitum est mihi illam sequi. Qui discursus implicitè fit ab operante ex opinione probabilis.

Sapientissimus P. Fr. Francisc. Palanco scripserat iam contra Probabilistas volumen satis eruditum, & doctum.

* * *

obdurare corda vestra, sicut in exacerbatione, secundum diem temptationis.

1102 Probatur 2. Ratione fundata alijs scripturae testimoniis: quia illi, quibus Evangelium sufficienter praedicatione, & miraculis propositum est, excusationem non habent de peccato suo, ut ait Christus Dominus, Ioannis 15. v. 22. his verbis: *Si non venissem, & loquutus fuisset eis, peccatum non haberent: nunc autem excusationem non habent de peccato suo.... si opera non fecissem in eis, quae nemo alius fecit, peccatum non haberent.* Supra quae verba, sic ait Theofilatus apud Liranum: *Illi quibus non venit, nec loquutus est, habent excusationem non de omni peccato, sed de hoc, quod in Christum non crediderint. Hi vero, quibus in Apostolis venit, & loquutus est, non excusantur.* Vide numer. 1095.

Nunc sic: sed Christus omnibus venit, & Evangelium Iudaeis, & Gentilibus praedicaui; & omni creaturae praedicari iussit, ut ait Marcus, cap. vltim. & ut dicit Apostolus 1. ad Timot. 2. v. 4. *Deus vult omnes homines salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire.* (Intelligitur voluntate antecedenti) & statim adiecit rationem: *Vnus enim Deus, vnus & mediator Dei, & hominum, homo Christus Iesus, qui dedit redemptionem, semetipsum pro omnibus.* Quasi diceret Apostolus, Deum velle omnes homines salvos fieri: quia Christus pro omnibus mortuus

est: ergo Christus in omnes, tam Gentiles, quam Iudaeos influit auxilia sufficientia.

Probatur haec consequentia: nam qui actum elicere non possunt, excusationem habent a peccato non eliciendo: & alias auxilia sufficientia dant posse ad actum: ergo qui excusationem non habent, ut sunt Pagani, Iudaei, & Haeretici, quibus Evangelium praedicatum est, & miraculis comprobatum, recipiunt, etiam intrinsece, auxilia sufficientia, ut excusationem non habeant de peccato; sed ut magis explicem dico.

1103 Quod non damnatur hic 1. asserere, quod peccatoribus obstinatis auxilia sufficientia denegentur, nimirum inspirationem, & Divini spiritus motionem, propter eorum indispositionem, & in poenam peccatorum, iuxta illud Ieremias 6. *Ecce Incircuncissae aures eorum, & audire non possunt.* Et ex illo Ioann. 12. *Propterea non poterant audire.* Ita Godoy, & Gonet, statim citandi; vnde ait Augustin. Serm. de verbis Domini loquens de peccatore obstinato: *Cum vult, non potest, quia quando potuit, non voluit, ideo per malum velle perdidit bonum posse.* Et ut in damnationem non incidamus, sufficit vel quod aliquando recipere, saltem in principio usus rationis, iuxta dicta num. 1083. vel resolutio ponenda, num. 1106.

1104 2. Non damnatur opinio sanae intelligentiae Theologorum, Bañez, 1. part. quaest. 23.

artic. 3. dub. 3. Godoy, tract. 8. de praedestin. disp. 73. §. 4. Gonet, disp. 5. de reprob. art. 5. & aliorum apud ipsos. Quam probabilem dicunt Salmant. tom. 5. de grat. tractat. 14. disp. 6. n. 60. assentientium vniuersaliter, quod Deus non confert re ipsa omnibus adultis auxilia sufficientia ad salutem. Ratio est: nam plures dantur Infideles negativè, quibus fidei mysteria nunquam praedicata sunt: ergo isti nunquam receperunt auxilia sufficientia ad salutem; quia primo loco debet esse propositio fidei, vel aliqua interior fidei illuminatio, & plures Infideles nullam istarum habuerunt.

Sed contra hoc insurges: quia hunc assensum non tolerat damnatio, cum de omnibus Infidelibus loquatur damnata propositio: ergo haec opinio damnationi dissonat, asserendo Deum re ipsa non conferre omnibus adultis auxilia sufficientia ad salutem.

1106 Suppono, ut respondeam, quod ista propositio damnata, est illata ex propositione quarta, in qua negatur, quod Christus pro omnibus Infidelibus mortuus est.

Respondeo ergo primò, quod auxilia sufficientia omnibus, & singulis hominibus praeparantur, & offeruntur per Christum, etsi non omnes re ipsa recipiant, & hoc est commune Theologorum assertum; & scripturae, ac Sanctorum Patrum intelligentia; & probant textus relati num. 1093. vide num. 1084.

Et hoc videretur sufficere, ut salvetur ista damnatio: nam licet propositio dicat, quod non recipiunt, & hoc damnetur: tamen attendendum est ad modum loquendi propositionis, qui dissonantissimus est, praecipue in illis verbis: *Nullum omnino; & insequentibus: In illis esse voluntatem nudam, & inermem;* quod quidem sonat, Christum esse omnino extra omnem illorum spiritualem salutem; & cum ex alia parte, hoc quod est, aliquem accipere, vel munitum esse, sumpto latissime, possit esse idem, vel pro eodem sumi, ac pro hoc, quod est illi offerre auxilia, & vires, quamvis ob eius indispositionem non recipiat; & ideo illum, cui offertur iuvamen, adiutorium, & auxilium, non potest dici, omnino esse inermem, & nullum omnino habere auxilium: hinc est, quod ad salvandam damnationem, quae cum quid odiosum sit, strictè explicanda est, sufficit asserere, quod Deus omnibus auxilia sufficientia offert; & ex hoc capite ista propositio damnatur, ut male sonans; vide in advertentiis, num. 1022.

1106 Respondeo 2. Quod cum propositio non loquatur distributive, sed in genere, de Paganis, Iudaeis, & Haereticis, intelligitur damnata, ut sonant, & iacet praecise; & sic non sumptis indistributione completa pro singulis generum, sed pro generibus singulorum; sicut dicitur, quod omne animal fuit in Arca Noe,

R quia

quia ex omnibus speciebus fuerunt aliqua; & ita in praesenti ex omnibus professionibus hominum fuerunt aliqua, & sunt plurimi, qui sufficientia auxilia receperunt, non tamen singuli hominum omnium professionum, propter dicta num. 1105, etsi propositio damnata negat hoc de generibus singulorum, ut negare sonat, videretur mihi, vel haeretica, vel haeresi proxima, ut potè immediate opposita scripturae textibus apertis, num. 1102. & 1103. in omnibus tamen Ecclesiae, vel sapientum iudicio me submitto; vide in advertentiis, num. 1019. & 1020.

SEXTA PROPOSITIO.

GRATIA SUFFICIENS STATUI NOSTRO, NON TAM UTILIS, QUAM PERNICIOSA EST; SIC UT PROINDE MERITO POSSIMUS PETERE, A GRATIA SUFFICIENTI LIBERA NOS DOMINE.

Damnata.

EXPLANATIO.

1107. **V**ide numer. 1098. ubi explicui differentiam inter habitualem, & actuaalem gratiam; & quod actualis dividitur in sufficientem, & efficacem; sufficientem, & efficacem; sufficientem dat posse ad actum, & quamvis sine gratia efficaci non elicitur actus, sufficit illud posse, quod gratia sufficientem tribuit, ut omisso actus debiti imputetur ad culpam.

Ecce in quo erronea Iansenii propositio fundari poterat: nam si sufficientem gratiam homo non haberet, non peccaret, cum sine ista gratia non haberet sufficientiam, & posse iuxta dicta numer. 1103. in fine: ergo talis gratia, (ait Iansenius) pernicioosa nobis est. Sed eius absurditas censurata statim videbitur.

In quo autem consistat auxilii efficacis efficacia, & quomodo cum libertate cohereat, & illam perficiat, insuperabilis est in scholis apud omnes difficultas, perferè totam sacram Theologiam diffusa.

1108. Sentiendum ergo est, sufficientem gratiam esse nobis vilem, & ex se non perniciosam: quia ita declarat Alexand. Unde desiderabilis est, & amabilis, & digna, ut pro ea adipiscenda, Deo fundamus preces.

Ratio evidens est: nam medium quo bene operari possimus ad salutem, & finem consequendum, quis neget, esse nobis dilectissimum bonum; sed gratia sufficientem est huiusmodi, cum ipsa intellectum illuminet, & praeveniat voluntatem de bono opere sapè obligatorio; quia vel talis gratia est physicum lumen transiens, in intellectu, & motio fluida in voluntate, ut dixi numer. 1096. & 1098. vel externum iuvamen, seu morale auxilium, si ve sit praedicatio, persuasio, consilium, si ve miraculum, cui morali auxilio, iuxta saniolem assensum, non deficiet in voluntate phy-

physica motio, ut verificetur, quod in se habet posse, iuxta dicta numer. 1103. in fine: ergo talis gratia maximopere nobis utilis est.

V. g. Si Infidelis habuit Evangelii praedcatorem, qui sufficientibus rationibus, & miraculis, illi proposuit fidem amplectendam, cui, ut dictum est, non deficiet interior motio, noluit tamen assentiri; quam ergo perniciem, vel in gratiam, miracula, rationes, & interior motio habebunt ex eo, quod reuult infidelis converti? Conqueratur ipse de sua depravata voluntate, non de gratia, quae ex se utilissima est, & bona nobis.

1109. Unde praedicta propositio erronea videtur; vel potius haeretica iudicanda est, si assentiat non dari talia auxilia, ut videretur sentire: nam correspondet propositionibus 2. & 4. Iansenii, ab Innocent. X. damnatis, in quibus denegantur auxilia sufficientia; & omnia interiora auxilia, efficaciam esse dicuntur; vide eas in nostris Salmant. tom. 5. de grat. tract. 14. disp. 1. cap. 3. à num. 99. & cap. 5. num. 199. & disp. 6. dub. 1. §. 5. à num. 32. & eas appono infra n. 1215.

Et cum ex Trident. sess. 6. cap. 11. constet, dari auxilia sufficientia, in illis verbis: *Deus impossibilia non praecipit, sed praecipiendo movet, & facere quod possis, & petere quod non possis, & adiuuat, ut possis.* Haeticum est, asserere non dari.

1110. Insurges, & praecipue contra immediate dicta: nam homo lethalis conscientiam habens, tenetur aliquando elicere actum contritionis, vel charitatis, ut ad Deum finem supernaturalem convertatur, praesertim cum debet vivorum Sacramentorum recipere, vel administrare aliquod, & non potest Sacramentum Poenitentiae recipere; sed tunc casus, non habet auxilia sufficientia ad illud: ergo. Probatur minor: quia sola habitualis gratia, quam supponimus, immediate ante non habere, est auxilium sufficientem ad illum; & tamen peccabit, non eliciendo: ergo non bene probatur, quod detur auxilium sufficientem, ut omisso imputetur ad culpam, iuxta dicta n. 1103. in fine.

1111. Nec valet dicere, quod actus contritionis, vel charitatis elicitur à gratia habituali, prout in infundi, cui non opponitur, quod ipse actus in genere causae dispositivae praecedat ipsam; de quo vide Salmant. tom. 6. tract. 14. disp. 8. dub. 1. §. 2. num. 8.

Contra: nam etsi hoc admittamus casu, quo actus contritionis eliciendus est; tamen admitti nequit, quod de facto omittit, ut liquet: nam tunc gratia habitualis nullatenus infunditur; & tamen imputatur ad culpam omisso: ergo sine gratia sufficienti ad actum, est culpabilis omisso actus.

1112. Respondeo 1. Quod iuxta solutionem datam, casu quo omittendus est actus, tribuitur omittenti auxilium transiens, ut

verificetur habere posse ad talem actum,

Respondeo 2. (supponendum, quod nec de facto, nec de possibili contra primam solutionem, possit actus contritionis, vel charitatis elici, nisi à gratia habituali, vt asserunt Salmant. tom. 5. tractat. 15. disput. 2. dub. 6. §. 5.) Quod vt in casu nuper posito imputetur omisio ad culpam, sufficit habere (etsi non auxilium immediatè sufficiens ad contritionem; quia istud est habitualis gratia) auxilium mediatè sufficiens. Ratio est: quia eo ipso verificatur habere posse ad actum: nam per auxilia mediata potest elicere actus fidei, spei, timoris, & attritionis, mediis, quibus se potest disponere ad vltiora auxilia suscipienda, vt docet Tridentin. sess. 6. de iustificat. cap. 6. & vltimo imperabit gratiam, nam hic verificatur, *quod facienti, quod est in se ex viribus gratiae, Deus non denegat gratiam*; vnde cum praedicti actus voluntariè omittantur, praesistentibus ad eos auxiliis sufficientibus, imputatur ad culpam omisio actus contritionis ex illis positis sequendi. Vide hæc in Salmant. tract. 4. de grat. disp. 6. dub. 1. §. 3. à num. 20.



SEPTIMA PROPOSITIO.

OMNIS HUMANA ACTIO deliberata est Dei dilectio, vel mundi; si Dei, charitas Patris est; si mundi, concupiscentia carnis, hoc est, mala est. Damnata.

EXPLANATIO.

1113 **V** Ide numer. 1041, 1042, & 1043. vbi explicui, quod actio debet esse libera, vt sit cax pax moralitatis.

Supponendum, quod actus humani dupliciter considerari possunt, vel secundum suam speciem, vel prout in individuo. Secundum speciem considerantur, cum in ordine ad obiectum, & motivum speciale inspiciuntur: in individuo autem, seu individualiter, quando actus hic & nunc, omnibus inspectis, quæ actus circumstant, existentes respiciuntur. Hoc supposito.

Dicta propositio (quæ etiam fuit propositio 38. Michaelis Baii, vt videri est in Salmant. tom. 5. tractat. 14. disp. 2. num. 18.) asserit, quod omnis actio deliberata, vel est amor Dei, vel mundi, vel charitas Dei, vel concupiscentia mundi; hoc est, vel bona, vel mala; & in vtroque sensu declarata, num. 1106. explicabo censuram huius propositionis.

1114 Si actio humana consideratur, vt in individuo, falsissimum

mum est, quod non dentur actiones humanæ honestæ moralis virtutis naturalis, quæ in individuo bonæ sint ex suo speciali obiecto, quæ non sunt charitas Dei: cum Gentilis non habeat Dei charitatem, & tamen potest ieiunare, erogare eleemosinam, & modeste vivere; quæ opera ex suo obiecto, & motivo rationabilia, bona, & honesta sunt.

Si secundum speciem considerentur, plus falsitatis habet propositio: nam præter rationem immediatè dictam, etiam falsissimum est, quod non dentur actiones indifferentes secundum suam speciem, quæ nec bonæ, nec malæ sint, vt affirmant Sanct. Augustin. Hieronim. Thom. apud Salmant. tom. 3. tractat. 11. disp. 7. num. 3. & aliqui existimant, damnatum esse in Concilio Constant. sect. 5. affirmare quod non dentur.

1115 Non damnantur hic 1. duæ illæ opiniones celebres, & oppositæ. Prima asserens, dari actiones indifferentes in individuo, quæ nec bonæ, nec malæ sint moraliter; & est Div. Bonaventur. in 2. distinct. 41. artic. 1. quæst. 3. & Scoti eadem distinct. quæst. vnica, & quodlib. 18. artic. 1. secunda negans tales actus à parte rei indifferentes, quæ est Thomistarum cum suo Magistro, 1. 2. quæst. 17. artic. 3. & ferè omnium Sanctorum Patrum, vt videri est in prædictis Salmant. numer. 16. & 17. & quod non damnatur patet, quia hæc opi-

iones non militant circa speciem humanorum actuum, nec negant, quod dentur in individuo actiones honestæ, & bonæ, quæ non sint charitas Dei.

1116 2. Non damnatur opinio Gregorii Martinez, dub. 2. apud Salmant. citat. disput. 5. num. 45. & 46. asserentis, quod omnis actus moralis, excepta volitione vltimi finis, habet præter finem specialem, finem vltimum, & quod ab eo recipit aliquant bonitatem, vel malitiam. Ratio cur hæc opinio (de qua censuram aliam dent alii) hic non videtur damnari, est; quia ad minus non secum asserit singularis dissonantia, ac propositio præsens.

Et ex his inferes, quod hæc propositio damnata, aliquomodo suam occultat malitiam, vt eam securius evomat, & diffundat; & quod vt ait doctè R. P. Corella hic, numer. 52. si esset Catholici Authoris, sanæ intelligentiæ habiti, fortè in sanam partem interpretari posset; sed quia eius Author Hæreticus, vel vt talis suspectus est, ideò hæresis, vel erroris magnam talis propositio generat suspicionem; vide in advertentiis numer. 1021, & 1022. & ad minus malè sonat.



OCTAVA PROPOSITIO.

NECESSE EST INFIDELEM

in omni opere peccare.

Damnata.

EXPLANATIO.

1117 **S**entiendum est, non esse necessarium, quod Infidelis in omni opere libero peccet.

Intellige damnationem, non solum de Infideli negativè, id est, qui non credit, eo quod nunquam de fide aliquid audivit; sed etiam de Infideli contrariè, id est, qui resistit fidei, sufficienter ei proposita; vel de Infideli privativè, id est, qui culpabiliter ignorat res fidei.

1118 Hæc damnata propositio (quæ fuit 26. Baii) temeraria, aut erronea iudicanda est; ut aiunt Salmantic. tom. 5. disput. 2. num. 20. & non audeo, hæreticam dicere: nam etsi opponatur Trident. sess. 6. can. 7. & Divin. Scripturæ; cum actio obstetricum in occultando infantes Hæbreos, Exodi 1. & actio Raab. occultandi exploratores, Iosue 2. laudantur, & Daniel, cap. 5. ait Nabuc. *peccata tua elemosinis redime*; tamen nec defuerunt, qui Nabucodonosori, & obstetricibus aliquam fidem concessere, ut dicunt Salmantic. num. 21. imò & locus Pauli ad Roman. 2. dicentis: *Quæ legem non habent, naturaliter ea, quæ legis sunt, faciunt*; ab aliquibus

Sanctæ Ecclesiæ Doctoribus intelligitur de Gentilibus ad fidem conversis; unde dicta propositio non videtur error immediatus contra fidem, sed media aliqua illatione.

Ratio damnationis est: quia Infideles possunt facere opera honesta virtutum moralium, quæ ex obiecto honesto honestatem habeant, & nulli legi opponantur ex aliqua circumstantia: ergo recipient moralitatem, non malam: ergo bonam, iuxta dicta numer. 1041.

Confirmatur, quia Infideles obligantur ad servanda legis naturæ præcepta, etiam manendo in infidelitate: ergo opera, quibus adimplentur hæc præcepta, non possunt esse mala, aliàs ad malè operandum obligarentur.

Vide Ioannem à Sanct. Thom. in 1. 2. D. Thom. disp. 19. art. 3. & Godoy, disp. 41. & Suarez, lib. 1. de grat.

1119 Oppones 1. textum Pauli ad Hæbræos 11. v. 6. *Sine fide enim impossibile est placere Deo*; 2. verba eiusdem ad Roman. 14. *Quod non est ex fide, peccatum est*: ergo qui non habet fidem, in omni humano opere peccat.

Respondeo: quod in textu ad Hæbræos loquitur Paulus de fide, ut est principium motus in Deum ultimum finem assequendum, ut constat ex verbis immediatè sequentibus, nimirum: *Credere enim oportet accedentem ad Deum, quia est, & inquirentibus se remunerator sit. Et sine fide Theologica*

hic

hic motus dari non potest; ita D. Augustin. apud Liranum hic, & etiam ipse Lira.

In textu autem Epistolæ ad Roman. sumit Apostolus fidem, non pro Christiana fide, sed pro credulitate, persuasione, & dictamine conscientiæ; ita Chrisost. Ambros. Theodor. & alii Patres apud Cornelium Alapide, supra hunc locum, ut constat ex contextu; & idem est ac dicere: *Quod non est secundum conscientiam, vel quod est contra conscientiam peccatum est*; ita Div. Thom. 1. 2. quæst. 19. art. 4. vide Cornelium vindicantem à calumniis Aug. & Bernard.

NONA PROPOSITIO.

REVERA PECCAT, QUI odio habet peccatum merè ob eius turpitudinem, & disconvenientiam cum natura, sine ullo ad Deum offensum respectu.

Damnata.

EXPLANATIO.

1120 **S**entiendum est, non peccare eum, qui odio habet peccatum, ob eius turpitudinem, & dissonantiam cum natura, sine ullo respectu ad Deum offensum: quia ita declarat Alexand. contrarium damnando.

Adverte 1. quod natura humana ex se habet proportionem, etiam in peccatum lapsa, ad veritates omnes naturales divisivè cognoscendas, & ad bonum na-

turale honestum amandum, & odio habendum malum morale; ita Godoy in 12. de gratia, disp. 40. §. 2. num. 6. & disp. 41. & Gonet, disp. 1. artic. 1. concl. 2. & artic. 2. & alii. Ratio est: quia ipsa rationalis natura, non amittit bonitatem naturalem, & eius cum Deo naturalem similitudinem, & generalis concursus debetur illi, ex ipsius indigentia; & sufficit hoc ad aliquos naturalium virtutum actus eliciendos.

1121 2. Adverte, quod illud propositionis: *Sine respectu ad Deum*, non intelligitur positivè excludendo Deum, hoc est, si peccatum naturaliter turpe non esset, committeret peccator illud, etsi esset offensa Dei: nam hoc clarissimè peccatum est, sed intelligitur, negativè se habendo homo in illo odio respectu Dei.

Ratio ergo damnationis est: quia dissonantia peccati cum natura humana, & turpitudinis illius, etiam sine respectu ad Deum, est mala moraliter: ergo odio habere eam, etiam sine respectu ad Deum, non potest esse peccatum.

Vnde tale odium honestum naturali moralitate est: ergo laudabile etiam in Infidelibus, qui solum lumine naturali agnoscunt dissonantiam peccati cum ratione.

1122 Hæc propositio, licet hæretica non sit propter dicta à num. 1119. in antecedenti propositione, cui hæc proxima est; videtur tamen erronea.

R 4

Ad-